

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17.06.1988, sp. zn. 7 Tz 29/88, ECLI:CZ:NS:1988:7.TZ.29.1988.1

Číslo: 24/1989

Právní věta: Jednání obviněné záležející v tom, že přistupovala k náhodným chodcům a nabízela jim ke koupi odběrní poukazy PZO Tuzex, není samo o sobě natolik nepřístojné, aby i při zpětnosti narušovalo socialistické soužití v míře předpokládané v § 9 odst. 1 písm. a) zák. o přeč. Může jím však být naplněna skutková podstata přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. o přeč.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 17.06.1988

Spisová značka: 7 Tz 29/88

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Přečin proti socialistickému soužití, Přečin proti zájmům socialistického hospodářství

Předpisy: 150/1969 Sb. § 2 písm. d
§ 9 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 24

Jednání obviněné záležející v tom, že přistupovala k náhodným chodcům a nabízela jim ke koupi odběrní poukazy PZO Tuzex, není samo o sobě natolik nepřístojné, aby i při zpětnosti narušovalo socialistické soužití v míře předpokládané v § 9 odst. 1 písm. a) zák. o přeč. Může jím však být naplněna skutková podstata přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. o přeč.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze 17. června 1988 sp. zn. [7 Tz 29/88.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud zrušil usnesení krajského soudu v Ostravě z 29. ledna 1988 sp. zn. 4 To 26/88 a rozsudek okresního soudu v Ostravě z 16. října 1987 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Městský prokurátor v Ostravě podal soudu návrh na potrestání ml. M. L. pro přečin proti

socialistickému soužití podle § 9 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., jehož se mladistvá měla dopustit tím, že ve dnech 15. 7. až 20. 7. 1987 v Ostravě 1 před prodejnu Tuzex obtěžovala kolemjdoucí občany tím, že jim zastupovala cestu a nabízela k prodeji tuzexové poukázky, ačkoli byla pro toto jednání již postižena komisí ochrany veřejného pořádku při Obvodním národním výboru v Ostravě 1 pod sp. zn. R 695/87.

Okresní soud v Ostravě věc projednal v hlavním líčení a rozsudkem ze dne

16. 10. 1987 sp. zn. 14 T 163/87 uznal obviněnou vinnou stíhaným přechinem s tím rozdílem, že znaky přechinu naplnila popsáním jednáním pouze dne

15. 7. 1987. Za to ji odsoudil jako mladistvou k podmíněnému trestu odnětí svobody na dva měsíce se zkušební dobou v trvání osmnácti měsíců.

Z podnětu odvolání obviněné věc projednal krajský soud v Ostravě, který usnesením z 29. 1. 1988 sp. zn. 4 To 26/88 podle § 257 písm. a) tr. ř. zrušil napadený rozsudek okresního soudu a věc obviněné postoupil k projednání a rozhodnutí Obvodnímu národnímu výboru Ostrava 1 jako přestupek. Krajský soud takto rozhodl proto, že dospěl k závěru, že jednání obviněné vůči kolemjdoucím občanům nebylo natolik nepřístojné, aby narušovalo socialistické soužití v intenzitě předpokládané stíhaným přechinem. Kromě toho doplnil odůvodnění svého právního rozhodnutí též právním názorem, že ačkoliv bylo provedenými důkazy zjištěno, že obviněná dne 15. 7. 1987 prodala občanu J. R. 200 tuzexových poukázek za částku 1180,- Kčs, nenaplnuje její jednání ani skutkovou podstatu přechinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb., neboť zjištěným prodejem tuzexových poukázek nezískala částku vyšší než 1500 Kčs a žádné jiné tuzexové poukázky u ní nebyly zajištěny.

Proti tomuto rozhodnutí krajského soudu v Ostravě podal ministr spravedlnosti ČSR ve lhůtě stanovené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněné stížnost pro porušení zákona. V této stížnosti namítl, že krajský soud a před tím ani okresní soud náležitě nezhodnotily provedené důkazy, neboť se pečlivěji nezabývaly otázkou, zda jednání obviněné nevykazuje znaky přechinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. V průběhu trestního řízení měla být zjištěna hodnota tuzexových poukázek a mělo být zváženo použití zmíněné kvalifikace. Krajský soud měl kromě toho pečlivěji hodnotit provedené důkazy i z hlediska naplnění znaků přechinu proti socialistickému soužití podle § 9 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., zejména skutečnost, že podle zprávy OO-VB Ostrava 1 byla obviněná v minulosti již vícekrát napomínána a předváděna orgány VB pro obtěžování občanů nabídkami prodeje tuzexových poukázek a nakonec byla pro takové jednání i postižena správním orgánem pro přestupek proti socialistickému soužití. Krajský soud tímto postupem porušil podle názoru stížnosti pro porušení zákona zákon ve prospěch obviněné v ustanoveních § 2 odst. 6 tr. ř. a § 2 písm. d) a § 9 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. Ministr spravedlnosti ČSR proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil vytýkané porušení zákona, aby napadené rozhodnutí krajského soudu v Ostravě zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal v rozsahu § 267 odst. 1 tr. ř. napadené usnesení krajského soudu v Ostravě i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl ve prospěch obviněné porušen.

Soudy obou stupňů měly za zjištěno, že rozhodnutím Obvodního národního výboru Ostrava 1 z 10. 7. 1987 Vnitř. R-695/87 byla obviněná postižena napomenutím pro přestupek proti socialistickému soužití podle § 19 zák. č. 60/1961 Sb., který záležel v tom, že před prodejnu Tuzex v Ostravě 1 obtěžovala kolemjdoucí občany nabízením odběrných poukazů PZO Tuzex. Této jednání se obviněná dopustila i 15. 7. a 20. 7. 1987, přičemž 15. 7. 1987 byla přistižena orgány VB v okamžiku, kdy občanu J. R. prodala 200 tuzexových odběrných poukazů za částku 1180,- Kčs. Jiné tuzexové odběrné poukázky u ní nebyly zjištěny. Tato zjištění odpovídají dosud provedeným důkazům.

Krajský soud v Ostravě správně dovodil, že jednání obviněné záležející v tom, že přistupovala k náhodným chodcům a slovně jim nabízela tuzexové odběrní poukazy ke koupi, není natolik nepřístojné, aby i při naplnění znaku zpětnosti narušovalo socialistické soužití občanů v míře předpokládané přečinem proti socialistickému soužití podle § 9 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. Ze stejných důvodů okresní soud v Ostravě správně vypustil z výroku o vině i dílčí útok obviněné spáchaný dne 20. 7. 1987.

Uvedený závěr krajského soudu v Ostravě je třeba pokládat za správný a nelze se ztotožnit s námitkou stížnosti pro porušení zákona, že uvedené jednání obviněné mělo být posouzeno jako přečin proti socialistickému soužití podle § 9 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. O takový přečin by při naplnění znaku zpětnosti mohlo jít pouze tehdy, jestliže by se obviněná při nabízení tuzexových odběrných poukazů chovala k občanům zvláště dotěrně a hrubě, např. neodbytně by jim bránila v další chůzi, strkala by do nich nebo by je při odmítnutí slovně napadala apod. Avšak takové jednání nebylo provedenými důkazy zjištěno.

Stížnost pro porušení zákona právem však vytýká, že orgány činné v trestním řízení včetně soudů obou stupňů pochybily, pokud se náležitě nezabývaly otázkou, zda obviněná opatřením 200 tuzexových odběrných poukazů a jejich prodejem občanu J. R. nenaplnila skutkovou podstatu přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb.

Krajský soud v Ostravě v naznačeném směru sice úvahu vyslovil, avšak řídil se nesprávným názorem, že o tento přečin jít nemůže, neboť obviněná prodejem tuzexových odběrných poukazů nezískala částku převyšující 1500,- Kčs. Podstata pochybení krajského soudu záležela v tom, že při úvaze o spekulaci činnosti obviněné nerozlišil rozsah spekulativní činnosti od spekulativního zisku a výši spekulativního zisku, která ostatně zatím nebyla vůbec zjišťována, zřejmě považoval za formální znak zmíněného přečinu, ačkoli takovým znakem není.

Přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. se dopustí pachatel, který si opatřuje nebo hromadí předměty potřeby v úmyslu se ziskem je prodat nebo získat jiný neoprávněný prospěch. Tímto přečinem je stíhána spekulativní činnost provozovaná v menším rozsahu na rozdíl od trestného činu spekulace podle § 117 tr. zák., jehož znakem je větší rozsah takové činnosti. Rozsah spekulativní činnosti se posuzuje s přihlédnutím k povaze a určení předmětů potřeby a k jejich hodnotě.

Zmíněný přečin je z hlediska splnění formálních znaků dokonán již opatřením nebo hromaděním předmětů ve spekulativním úmyslu, aniž by bylo třeba, aby pachatel tyto předměty skutečně se ziskem prodal, směnil nebo získal jiný neoprávněný prospěch nebo se o to vůbec pokusil. Není rozhodné, že pachatel věci obstarané nebo přechovávané ke spekulaci (v spekulativním úmyslu) prodává podle okolností dokonce se ztrátou. Výše dosaženého nebo zamýšleného zisku, popřípadě povaha jiného neoprávněného prospěchu zde tedy nejsou formálním znakem skutkové podstaty přečinu, jak se chybně domníval krajský soud. Takovým znakem není ani hranice rozsahu spekulativní činnosti. Tyto okolnosti, jakož i rozsah spekulativní činnosti, je ovšem přesto třeba vždy zjišťovat a hodnotit v rámci materiální podmínky přečinu, neboť spoluurčují stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 1 odst. 2 zák. č. 150/1969 Sb., resp. § 75 tr. zák., jde-li o mladistvého).

Důkazy provedené v této přezkoumávané věci nasvědčují tomu, že obviněná se dopouštěla spekulativní činnosti. Svědčí o tom zjištění, že před prodejnou PZO Tuzex nabízela náhodným chodcům ke koupi tuzexové odběrní poukazy a že svědkovi J. R. prodala 200 odběrných poukazů za 1180,- Kčs, tedy po 5,90 Kčs za kus. Nedostatkem dosavadních skutkových zjištění ovšem je, že zatím vůbec nebyl zjišťován rozsah naznačované spekulativní činnosti ani výše dosaženého nebo zamýšleného zisku. V tomto směru nestačí zjištění, že obviněná prodala 200 tuzexových odběrných poukazů za 1180,- Kčs, ale bylo třeba zjistit, kolik poukazů si skutečně k prodeji opatřila, hodnotu

nejméně zjištěného množství a zamýšlený zisk.

Uvedené nedostatky ve skutkových zjištěních měl napravit již okresní soud, který měl důsledně vyslechnout obviněnou ke způsobu, jakým si tuzexové poukazy opatřila, kolik jich bylo a jaký měl být dosažený zisk. Dále měl od federálního ministerstva zahraničního obchodu, popř. jiného orgánu či organizace zahraničního obchodu vyžádat odborné vyjádření ohledně hodnoty tuzexových odběrních poukazů vyplývající z jejich přepočtu na československou měnu a stanovené na základě srovnání cen v tuzexových korunách k maloobchodním cenám jednotlivých druhů zboží na vnitřním i zahraničním trhu. Federální ministerstvo zahraničního obchodu totiž určuje pro PZO Tuzex příslušné koeficienty pro přepočet hodnot vyjádřených v poukazech na hladinu maloobchodních cen u jednotlivých druhů zboží i u odběrních poukazů PZO Tuzex. Takto zjištěná hodnota uvedených 200 tuzexových odběrních poukazů by pak vyjadřovala rozsah uvažované spekulativní činnosti. Zisk by tvořil rozdíl mezi tím, co obviněná na opatření tuzexových odběrních poukazů vynaložila, a tím, co jejich prodejem získala. Naproti tomu jestliže obviněná získala tuzexové odběrní poukazy bez vynaložení nákladů na jejich opatření, např. darem, nebo jestliže by se nepodařilo pro nedostatek důkazů zjistit, co na jejich opatření vynaložila, bylo by třeba určit zisk podle rozdílu mezi hodnotou těchto odběrních poukazů a částkou, kterou jejich prodejem získala.

Po provedení a pečlivém vyhodnocení naznačených důkazů a všech dalších okolností případu bylo třeba posoudit, zda obviněná popsáním jednáním naplnila formální i materiální znaky přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb.